

UVODNE BESEDE

Po enem mesecu vas spet vabimo v našo družbo. V tej številki vam posredujemo informacije o dogajanju v zadnjih dveh mesecih. Predsednica društva Ida Srebotnik je pripravila pregled aktivnosti ADS v zadnjih treh mesecih. Objavljamo tudi intervju, ki ga s predsednico naredila Petra Javrh. Povzemamo kratke ugotovitve iz ključnega strokovna dogodka v Sloveniji, ki je potekal na področju izobraževanja odraslih: Letni posvet o izobraževanju odraslih (LPOIO)2013.

Pozornost namenjamo projektu ADS 'Uveljavljanje pravičnosti v izobraževanju odraslih v vseh politikah'. Pišemo o Resoluciji o nacionalnem programu izobraževanja odraslih v republiki Sloveniji za obdobje 2013–2020 in stališčih ADS glede Zakona o visokem šolstvu. Dodajamo prispevek o delovanju Borze znanja v Ljubljani, ki praznuje 20. obletnico. Predstavljamo vam znanstveno konferenco Evropskega združenja raziskovalcev izobraževanja odraslih (ESREA). Seznanjamo vas o aktualnem mednarodnem dogajanju. Na koncu opozarjamo na napačno rabo strokovnih izrazov.

Sproščeno branje vam želim in prijazen novoletni pozdrav.

Mag. Darja Zorko Mencin, odgovorna urednica (darja.zorko@gmail.com).

*»Naj bo košček neba
nad tvojim svetom
vedno svoboden«*

M. Proust

Vse dobro v novem letu!

Andragoško društvo Slovenije

Predsednica ADS:

Ida Srebotnik

PREGLED AKTIVNOSTI ADS V ZADNJIH TREH MESECIH

- Pregled seznama neplačnikov med člani in začudenje, da se večina sploh ne odzove, čeprav smo jih spomnili na dolg. Želijo ostati še naprej naši člani?
- Predsednica je pripravila poročilo o prijavljenih aktivnostih ADS, ki jih financira MIZŠ za leto 2013 in se o izvedbi pogovorila z nosilci nalog. Člane bomo o izvedbi še podrobneje obvestili. Aktivnosti so financirane v višini 9000 EUR. Nosilci posameznih aktivnosti so Olga Drofenik, Maja Povše, Petra Javrh, Sabina Jelenc.
- Nekateri člani ADS smo aktivno sodelovali pri pripravi in izvedbi posveta za izobraževanje odraslih: »Odličnost izobraževalcev odraslih in prelomni časi«, ki je bil 21. novembra 2013 v hotelu Mons v Ljubljani. Udeležili smo se tudi letnega posveta o izobraževanju odraslih, ki ga je v organizaciji ACS pripravilo MIZŠ 20. novembra 2013 v Ljubljani.
- Zaključen je projekt Uveljavljanje pravičnosti v izobraževanju odraslih v vseh politikah, ki ga je vodila Olga Drofenik. V nalogi so pripravili izhodišča za ekspertno obravnavo umeščenosti načela pravičnosti v izobraževanju odraslih, povabili k sodelovanju izbrana ministrstva in opredelili vlogo lokalnih skupnosti. Ekspertne obravnave so potekale meseca oktobra in so

bile osnova za pripravo priporočil in zloženek za ozaveščanje politične in laične javnosti, kako vpeljati spodbude za zagotavljanje pravičnosti v vse politike. Poročilo bo objavljeno na spletni strani ADS.

- Predsednico ADS Ido Srebotnik in dr. Zorana Jelenca je sprejel na pogovor minister dr. Jernej Pikalo. Prisotna sta bila tudi direktorica direktorata za srednje šole in sekretar za IO Boštjan Zgonc. Naša člana sta opozorila ministra na nekatere pereče probleme v IO in izpostavila neustreznost in zastarelost Zakona o IO, nezadostno in neprimerno organiziranost IO na MIZŠ, govorili so o nujnosti vzpostavitve mreže organizacij za IO in pripravi kriterijev in meril, medresorskem (ne)sodelovanju pri načrtovanju IO na nacionalni ravni in neprofesionalnosti pri pripravi in izvajanju javnih razpisov, še posebej sofinanciranja asociacij za IO.
- Nekateri predsedniki komisij in sekcij ADS so se odzvali na pobudo predsednice ADS in dopolnili ter operacionalizirali program dela. Zaželjeno bi bilo, da bi se za aktivno delo v sekcijah in komisijah odločilo čim več članov.
- Vodstvo ADS, posebej predsednica, sodeluje in se povezuje tudi z ostalimi društvi in zvezami
- V ADS smo se odzvali tudi na predlog novega Visokošolskega zakona. Pripombe, ki smo jih poslali na MIZŠ je pripravil dr. Zoran Jelenc.
- V komisiji za sistemska vprašanja bomo pripravili pripombe na osnutek Normativov in standardov za izobraževanje odraslih in predlog ter poglede ADS o javni mreži organizacij za IO.
- Radi bi oživili naša druženja in srečanja.

Ida Srebotnik, predsednica ADS (drustvoio@gmail.com).

NAJVEČ DELA BO NA ODNOSU MED POLITIKO, TEORIJO IN PRAKSO

Pogovor z Ido Srebotnik, novo predsednico Andragoškega društva Slovenije

Pogovarjali smo se z dobitnico državnega priznanja za posebne dosežke v izobraževanju odraslih za leto 2013 in hkrati novo predsednico Andragoškega društva Slovenije. Razgrnila nam je svoje osebne poglede na mesto in pomen izobraževanja odraslih v zdajšnjem trenutku in se ozrla v zgodovino začetkov tega področja pri nas. Opozorila je na več odločilnih vprašanj, ki bodo soodločala o nadaljnjem razvoju stroke na tem področju.

Zelo dolgo si že aktivna na področju izobraževanja odraslih. Je bila odločitev za tako aktivno delo v društvu, kot je predsednikovanje, težka?

Ne. Prejšnji predsednik društva ADS, dr. Zoran Jelenc, se je toliko časa razdajal za uveljavljanje izobraževanja odraslih in delovanje društva, da je moral vodenje društva predati nasledniku, čeprav ostaja še vedno zelo aktiven v ADS. Jaz sem po upokojitvi pred letom dni ugotovila, da se bom zaradi tega novega statusa vedno bolj oddaljevala od problemov in specifičnosti izobraževanja odraslih na srednjih šolah. Zato se mi je zdelo prav, da vodstvo Društva organizacij za izobraževanje odraslih na srednjih šolah predam nekemu, ki bo bolj povezan s prakso. To se je ujelo z Zoranovo predajo predsednikovanja v ADS. Bila sem povabljena, da prevzamem to funkcijo. Neštetokrat sva bila skupaj na 'bojnem polju' na ministrstvih in se zavzemala za izobraževanje odraslih, zato me je kot 'soborko' gotovo dobro poznal.

Z izobraževanjem odraslih sem se srečala res že davno, v Izobraževalnem centru Ljubljanske banke. Tam je bil takrat tudi sedež Andragoškega društva Slovenije, moj direktor Štefan Huzjan njegov predsednik, dr. Zoran Jelenc pa je bil takrat tajnik Zveze andragoških društev Jugoslavije in je potreboval tehnično pomoč pri opravljanju te funkcije. Prepričal me je s svojimi zamislimi in začeli smo sodelovati. Že na začetku je bilo nekaj entuziastov na tem področju, ki smo se našli pri delu. To je bilo zelo ustvarjalno obdobje, ko je bilo Andragoško društvo temelj vsega, kar se je dogajalo v izobraževanju odraslih. Zelo smo se povezovali s pomembnimi

teoretiki in praktiki v nekdanji Jugoslaviji. Nastajali so temelji teorije in prakse izobraževanja odraslih. V naših vrstah so delovali ključni ljudje, npr. dr. Ana Krajnc, dr. Zoran Jelenc, dr. Ivan Kejžar, dr. Nikola Pastuović in drugi vrhunski teoretiki in praktiki tedanje Jugoslavije; naštevaje vseh bi bilo predolgo. Še vedno se rada spomnim, kako smo organizirali vrhunske in odmevne strokovne posvete. Z navdušenjem smo odkrivali nove metode dela z odraslimi ljudmi.

Seveda so tedaj že delovale številne ljudske univerze, ki so pravzaprav začetnice izobraževanja odraslih pri nas, prav v društvu so nastajale zasnove teorije in nacionalnega programa izobraževanja odraslih, saj se na nacionalnem, sistemskem nivoju tedaj ni veliko dogajalo. V resnici je bilo vse, kar se je dogajalo v izobraževanju odraslih, odvisno od entuziazma posameznikov.

Mene je 'potegnilo', ker me je to delo zanimalo, šlo je za neraziskano področje in izziv, zdelo se mi je ustvarjalno, z neomejenimi možnostmi. In tudi tak človek sem, da sem se vedno znašla tam, kjer je bilo treba razvijati kaj novega, prav izobraževanje odraslih mi je dajalo največ možnosti za ustvarjalnost. Še danes mislim, da mora biti to področje nenehno zelo razvojno naravnano. Že od nekdanj je moralo iskati povezave s trgom znanja, iti v korak z razvojem, ker to preprosto zahtevajo tudi pričakovanja in motivi udeležencev, delodajalcev...

Ko me je poklicna pot pripeljala nazaj v šolo, sem se soočila s tem, da je bilo področje izobraževanja odraslih v šolah slabo razvito, v večini primerov so bile to t.i. večerne šole. Prišla sem na področje, ki je bilo nezorana ledina in zato zame poseben izziv. Takrat sem bila zadolžena za postavitve centra za izobraževanje odraslih na eni od večjih srednjih šol. Povezali smo se z delodajalci, kar ni bila ravno običajna praksa v šolah. V sodelovanju s kadrovskimi službami smo ugotavljali izobraževalne potrebe po manjkajočih in novih znanjih, pripravljali nove izobraževalne programe in številna izobraževanja za dvig izobrazbene ravni zaposlenih. Iskali smo nove, učinkovite in alternativne poti in metode pri izobraževanju odraslih.

Na šolah je sicer izobraževanje odraslih že obstajalo, a je bilo precej neorganizirano. Zelo je bilo odvisno od tega, kdo je bil za to delo zadolžen. Zelo malo je bilo med njimi andragogov ali ljudi z izkušnjami v izobraževanju odraslih. Z nekaj kolegi, ki smo se takrat v šolah poklicno ukvarjali z izobraževanjem odraslih, smo razmišljali, da se moramo združiti, več sodelovati, če hočemo, da se bodo zgodili premiki tudi v izobraževanju odraslih na srednjih šolah. Ustanovili smo Društvo organizacij za izobraževanje odraslih na srednjih šolah. Vse bolj sem se angažirala pri tem društvu in manj pri andragoškem. V novem društvu smo morali reševati specifične probleme in se ukvarjati z njimi, v andragoškem društvu pa so se v tem obdobju več ukvarjali s teorijo in sistemskimi vprašanji.

V tem času, ko sem bila predsednica Društva organizacij za izobraževanje odraslih na SŠ, sem postopno spoznala, da vsa društva na našem področju, tudi Zveza ljudskih univerz, nismo dovolj močan sogovornik na nacionalni ravni, zato smo se še bolj začeli povezovati. Na začetku je bilo težko, vsak je namreč imel svoje interese, za katere je želel poskrbeti najprej. Kmalu smo ugotovili, da se moramo za skupne interese boriti povezani. Zadeve, kot je politika izobraževanja odraslih, strategije razvoja, zakonodaja, financiranje... so skupna stvar, ne glede na to, na katerem področju izobraževanja nekdo dela ali v katerem društvu ali zvezi je aktiven.

Ko sem razmišljala, da bi sprejela vlogo predsednice Andragoškega društva, je bilo zame pomembno, da se društvo ukvarja z zadevami, ki so nacionalnega pomena v skrbi za razvoj izobraževanja odraslih. Moja poklicna pot me je vodila po skoraj vsej vertikalni izobraževanja: poučevala sem v osnovni šoli, delala kot svetovalna delavka in vodja podaljšanega bivanja, poučevala pedagoške predmete v srednji šoli, na banki sem se 10 let kalila v izobraževalnem centru za odrasle, delala predvsem za razvoj izobraževanja odraslih, usposabljanje in izobraževanje zaposlenih. Po vrnitvi v šolo sem zasnovala sodoben sistem izobraževanja odraslih na šolskem centru, nove izzive sem takrat iskala tudi v porajajočih programih višjih strokovnih

šol. V sodelovanju z delodajalci smo pripravili dva nova višješolska izobraževalna programa in tako sem postala ravnateljica višje strokovne šole in se tam ukvarjala tudi z izrednim študijem. Na koncu poklicne poti sem sprejela še zadnji izziv, direktorsko mesto na šolskem centru. Ko razmišljam o izobraževanju odraslih, mi vse te izkušnje pomagajo, saj osebno poznam celotno vertikalo našega izobraževalnega sistema.

Kje vidiš izzive sedaj, kot predsednica Andragoškega društva Slovenije?

Izhodišče programa in vodenje s strani prejšnjega predsednika sta bila dobra. Še naprej bo potrebno snovalce nacionalnih politik opozarjati na nerešena vprašanja, na katera je opozarjalo že dosedanje vodstvo. V društvu je zbrana elita izobraževanja odraslih, zato je strokovnih sodelavcev dovolj, upam, da tudi aktivnih in pripravljenih na volontersko delo. Potrebno bo nameniti več pozornosti odnosu med teorijo in prakso. Če nam bo uspelo, da se bo v društvo vključilo še več organizacij oz. t.i. kolektivnih članov, se res lahko naredi veliko. Gre za kompetentne ljudi, ki bi jih morali, 'tisti, ki odločajo', poslušati.

Kako bi ocenila stanje izobraževanja odraslih s treh zornih kotov: teoretske utemeljenosti, sistema in trenutnega položaja?

Mislím, da se teoretiki s fakultet premalo oglašajo in jih premalo čutimo, niso prisotni tam, kjer bi morali biti, na primer tam, kjer se ustvarjajo politike izobraževanja, pišejo strateški dokumenti in določa zakonodaja. Pretežno se oglašamo nevladne organizacije, civilna iniciativa, drugi ostajajo varno v ozadju.

Ali meniš, da je lahko problem tudi vdiranje politike v stroko?

Ja, prevečkrat sem se znašla v situacijah, zaradi katerih lahko upravičeno trdim, da se politika vtika v stroko in ji ne pusti, da bi bila enakovreden sogovornik. Delno je kriva tudi organiziranost Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport ter njihovo prešibko sodelovanje z resornimi ministrstvi, ki so zadolžena za določen ožji del izobraževanja. Še vedno mislim, da izobraževanje ni zgolj v pristojnosti ministrstva za izobraževanje, sodelovanje ostalih resorjev je vse bolj nujno. Nevladne organizacije smo že predlagale, da bi vzpostavili koordinacijske svete, nekakšna posvetovalna telesa, kjer bi se vključili tudi strokovnjaki iz prakse, fakultet, društev. Dva prejšnja ministra za izobraževanje, znanost in šport sta sicer sklicala začetne sestanke, potem pa je spet vse zamrlo. Zato se zavzemam, da bi bilo odločanje o našem področju medresorsko, da bi bilo bolj pregledno in bi več sodelovali, saj je izobraževanje odraslih v interesu vseh.

Kako to rešiti in preseči slovensko prakso (ne)sodelovanja, pa je drug problem! Oblikovati bi bilo treba omrežje, kjer bi bil na vsakem ministrstvu visok uradnik zadolžen za to področje in povezovanje ter sodelovanje z drugimi. Druga možnost je samostojen direktorat, ki bi se zares ukvarjal s problematiko izobraževanja odraslih. Nekaj se je sicer začelo dogajati, ko sta se pri nastajanju letnega programa za izobraževanje odraslih s povezali Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve ter enake možnosti in Ministrstvo za izobraževanje, letos pa so se odzvala še nekatera druga ministrstva, kar me navdaja z optimizmom.

Doslej se je sodelovanje med ministrstvi omejevalo na reševanje problemov brezposelnosti s pomočjo izobraževanja. Toda ravno problem brezposelnosti, revščine, pomanjkanja določenih znanj, ki so potrebna za večjo socialno pravičnost, izobraževanje v tretjem življenjskem obdobju, medgeneracijsko povezovanje, migracije, s katerimi se ne ukvarjamo dovolj, vse to so področja izobraževanja odraslih.

Povprečno razgledan državlján že dolgo več ne razume izobraževanja odraslih kot stereotip, to, da se nekdo po 45. letu vključi v popoldansko večerno šolo. Mislim, da je potrebno na novo definirati področje. To bi zahtevala praksa. V resnici se še vedno 'lovimo' glede tega, kaj pravzaprav spada pod izobraževanje odraslih. Prav ta neopredeljenost spodbuja večjo agresivnost šolskega področja in težnje, da se izobraževanje odraslih 'pošola'. Nikoli nismo uspeli doseči, da bi bilo izobraževanje odraslih enakovredno šolskemu izobraževanju mladine,

kot je to npr. samo po sebi umevno v skandinavskih deželah. Tam si ne postavljajo vprašanja »izobraževanje odraslih - da ali ne«. Spoznali so, da so to vzporedni sistemi in ne neko marginalno področje. Pomembno mesto ima izobraževanje odraslih tudi v evropskih dokumentih, pri operacionalizaciji ciljev pa se, žal, velikokrat zatakne in ostane samo pri lepih besedah.

Ali imajo izobraževalci odraslih sami dovolj vpogleda v to, kaj so ključni sodobni izzivi, ali pa se bolj ukvarjajo s trenutno krizno situacijo in preživetjem?

Ne vem, ali je to pomanjkljivost izobraževanja ali usposabljanja. Resnični problem je v tem, da se s tem področjem ne ukvarjamo samo poklicni andragogi, kar niti ni slabo, je pa nujno potrebno dodatno neformalno izobraževanje tistih, ki prihajajo iz drugih strok. Izobraževalec odraslih potrebuje ogromno interdisciplinarnega znanja, če hoče dobro in kakovostno delati. Realnost je taka, da so na šolah ali ljudskih univerzah zaposleni različni ljudje. Med njimi so tako kompetentni – tisti, ki so imeli afiniteto za delo na tem področju in so se ustrezno usposabljali in izobraževali kot tudi taki, ki so na področje izobraževanja odraslih zašli naključno ali celo po odločitvi vodstva, ne glede na znanje in izkušnje.

V izobraževanju odraslih je ogromno izzivov! Prav v tem, da se spopade z njimi, je po mojem mnenju, poslanstvo ADS. Tudi izobraževanju svojih članov in strokovnjakov, ki delajo na tem področju, bi morali posvetiti več časa in pozornosti. Največkrat je problem v tem, da smo strokovnjaki, ki delujemo na različnih področjih, ki zadevajo izobraževanje odraslih, v resnici na različnih bregovih in preveč ozko interesno razmišljamo. To je zelo dobro pokazala nedavna okrogla miza društva o tem, katera znanja potrebuje dober izobraževalec odraslih. Nikakor ni dovolj, da prideš z univerze z nekim temeljnim znanjem. To je samo podlaga, da se usmeriš v to poklicno področje in da znaš dialektično razmišljati. Potrebno je stalno usposabljanje in spopolnjevanje dodatnih znanj, ki jih potrebuješ v praksi. To si pridobiš z izkušnjami, pogovori, kolegialnim prenosom znanja na druge. Drug drugemu bi res lahko zelo veliko dali. Skoda, da se vedno več ustanov za izobraževanje odraslih ukvarja z vprašanji, kako preživeti do jutri, konkurirati in obstati na trgu znanja, ne pa kako bolje in bolj kakovostno delati.

Za konec spregovoriva še o motu nove predsednice.

Moj življenjski moto je vedno bil: »Problemov ni, so le ne-odločitve.« Ne vem še, če bo to veljalo tudi pri mojem delu v društvu. Vem, da je na vseh področjih dela potrebno imeti zelo veliko poguma, želja in interesa. Vse je mogoče narediti, če imaš pravo voljo. Nisem pesimistka, čeprav se v resnici že 30 let ponavljajo isti problemi v izobraževanju, ki ostajajo in se ne rešujejo. Mislim, da bomo kak problem v mojem mandatu lahko rešili. V bistvu sem idealistka, še vedno z dovolj volje, energije in poguma. Kadar oklevam, si rečem: moramo se le odločiti, v katero smer bomo šli.

Dr. Petra Javrh (petra.javrh@acs.si).

LETNI POSVET O IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH 2013

Blizu 300 udeležencev Letnega posveta o izobraževanju odraslih 2013 (v nadaljevanju: LPoIO), tradicionalnega srečanja predstavnikov politike, stroke in prakse s področja izobraževanja in drugih resorjev, se je 20. novembra 2013 zbralo v Austria Trend Hotelu Ljubljana. Za razliko od zadnjih treh posvetov, izpeljanih v sodelovanju z ACS, je bil tokratni dogodek enodneven, a v bila primerjavi z

njimi letos udeležba rekordna. To priča o velikem zanimanju deležnikov za aktualna dogajanja v izobraževanju odraslih. Ta so bila tokrat povezana z iztekom zdajšnje perspektive koristnja Evropskega socialnega sklada in pripravami za novo perspektivo, ki bo zaživela šele leta 2015.

Kaj se o tem pripravlja na evropski in državni ravni, smo izvedeli od mag. Francija Klužerja iz Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo, sliko sta dopolnili mag. Katja Dovžak iz MIZŠ ter Damjana Košir iz MDDSZ, ki sta predstavili resorna prednostna področja, cilje in vsebine. V prehodnem obdobju bo zato še kako dobrodošlo, da je bila v oktobru sprejeta [Resolucija o Nacionalnem programu izobraževanju odraslih za obdobje 2013–2020](#), ki zagotavlja finančno podporo, prinaša tudi več medsektorskega sodelovanja. Nenapovedana predstavitev dr. Darje Piciga iz Ministrstva za kmetijstvo in okolje o zelenem gospodarstvu, je bila zato toliko bolj zanimiva, saj je očitno na tem področju za izobraževanje odraslih obilo potencialov in izzivov.

Predstavitve obeh projektov ESS, ki ju v obdobju od 2011 do 2014 vodi Andragoški center Slovenije (ACS), in tudi dosežkov drugih razvojnih nalog ACS so, pripeljale do ugotovitve, da je bilo opravljenega veliko pomembnega in kakovostnega dela. Izhodišča za naprej so dobra, pomembno bo doseženo stanje v premostitvenem obdobju čim bolj ohraniti, zato da bi brez večje škode dočakali novo perspektivo. K temu bo prispevalo tudi to, da bo Letni program izobraževanja odraslih 2014 po besedah vodje pristojnega sektorja na MIZŠ, Boštjana Rozmana Zgonca, pripravljen že do konca letošnjega leta.

Veliko zanimanja je požel prispevek istega govornika o procesu prenove javne mreže ter normativih, ki bodo primerljivi z drugimi podsistemi v izobraževanju, a bodo kar najbolj ohranjali posebnosti izobraževanja odraslih. Čeprav za zdaj pogovori o tem tečejo v ožji skupini, bo širša strokovna javnost vključena v razpravo v kratkem.

Med najbolj prepričljivimi govorniki je bil brez dvoma minister, dr. Jernej Pikalo, ki je udeležencem s svojim odločnim nagovorom dal vedeti, da mu izobraževanje odraslih ni niti tuje niti drugotnega pomena. Nasprotno, priznal je vlogo IO pri krepitvi slovenskega kulturnega kapitala, zagotavljanju splošnih kompetenc in povezovanju z gospodarstvom ter negospodarstvom. Povedal je, da je njegova prioriteta uveljavitev izobraževanja kot pogoja za gospodarske spremembe.

Na posvetu smo predstavili tudi dva aktualna projekta ACS: mednarodno raziskavo o učinkih neformalnega izobraževanja odraslih – BeLL ter [Parado učanja 2013](#). Slednjo je z navdušenjem prikazalo vseh 7 koordinatorjev Parade iz Nove Gorice, Žalca, Slovenj Gradca, Jesenic, Novega mesta, Murske Sobote in Radeč. Veliko so povedale tudi barvite fotografije s prizorišč festivalskih in strokovnih dogodkov.

Vir informacij o Letnem posvetu je njegova [spletna stran](#), s katere lahko dostopate tudi do strani prejšnjih letnih posvetov. Predstavitve, zvočni in nekateri video-zapisi so na voljo na podstrani [Vsebine](#), slikovit pregled letošnjega dogodka pa v [Utrinkih o LPoIO](#).

LPoIO je potekal v spodbudnem ozračju, izmenjava informacij in mnenj bo pomembno vplivala na naše delo v prihodnjem letu. Naj bo uspešno!

Mag. Zvonka Pangerc Pahernik, ACS (zvonka.pangerc@acs.si).

VSE BLIŽE K CILJU 'SLOVENIJA - UČEČA SE DEŽELA'

Na letnem posvetu o izobraževanju odraslih 2013, ki sta ga skupaj pripravila Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport ter Andragoški center Slovenije (ACS), se je ACS imenitno predstavil z nekaj projekti, ki jih je izpeljal v zadnjem času ali jih še izpeljuje. Ker so projekti prikazani v prejšnjem prispevku – v poročilu o Letnem posvetu bom tu, tako kot sem to storil na

posvetu, opozoril na možnosti, ki so jih izvajalci prikazali v predstavitvi letošnje 'Parade učenja'. Udeležence posveta sem v svoji kratki razpravi spomnil, da smo ob na začetku organiziranja 'Tedna vseživljenjskega učenja' v letu 1996 dejavnost napovedovali z geslom 'Slovenija - učeča se dežela'. V tem geslu je bilo seveda precej optimizma in idealizma, zato jo je bilo mogoče bolj razumeti kot željo in cilj, h kateremu stremimo. Ob letošnji predstavitvi sem z zadovoljstvom ugotavljal, da se izvajalci Parade učenja z nekaterimi domiselnimi in uspešnimi dejavnostmi temu cilju že kar lepo približujejo. Ta želja se zdaj udejanja že v naslovu – prireditve so v podnaslovu projekta organizatorji poimenovali 'Dnevi učečih se skupnosti' – pot k udejanjanju gesla "Slovenija - učeča se dežela" kažejo tudi primeri prikazanih dejavnosti, kot so: 'veriga znanja', s katero so udeleženci učenja pokazali, da se povezujejo v želji po znanju; izraz 'gozdna pedagogika', ki kaže željo udeležencev po znanju neposredno v naravi; odbor za 'Parado učenja', ki so ga ustanovili v eni od skupnosti (na Jesenicah), ki zagotavlja dolgoročno načrtovanje dejavnosti Parade učenja.

Opisani primeri, verjetno je v vsaki skupnosti kaj izvirnega, nam kažejo, da se v Sloveniji ne dogajajo le negativne stvari, temveč tudi takšne, ki bi nas z nekaj politične podpore približali postavljenemu cilju – da res postanemo učeča se dežela. V majhni državi, kakršna je Slovenija, je to lažje doseči kot v velikih, saj je število skupnosti, ki naj bi postale 'učeče se skupnosti', lažje dosegljivo in obvladljivo kot tam, kjer je število skupnosti zelo veliko.

Dr. Zoran Jelenc (zoran.jelenc@guest.arnes.si).

DVAJSET LET BORZE ZNANJA V LJUBLJANI

3. decembra 2013 je Borza znanja v Ljubljani praznovala dvajset let svojega delovanja. Na prireditvi, ki so jo s svojimi nastopi izvirno popestrili sami udeleženci borze, kitaristi, ki so se kitare učili s posredovanjem prek borze ali nastopajo na borzi kot ponudniki pouka kitare, so v svojih pozdravnih nagovorih govorci z laskavimi besedami opisovali dejavnost, ki jo lahko označimo kot svojevrsten uspeh slovenske andragogike.

Gre za dejavnost, ki smo jo leta 1992 po zgledu ameriškega 'Learning exchange', začeli kot projekt Andragoškega centra Slovenije – nosilka projekta je bila Irena Benedik –, že naslednje leto smo našli zelo ustrezno institucijo za njeno delovanje v praksi – knjižnico Otona Župančiča v Ljubljani; tam jo je v začetku vodila Manica Žmauc, zdaj jo že nekaj leta vodi Edita Flegar. V naslednjih letih se je dejavnost začela širiti po Sloveniji in nastalo je pravo omrežje, ki šteje zdaj že enajst središč, ki so poleg Ljubljane še v Celju, Izoli, Kranju, Novem mestu, Novi Gorici, Mariboru, Murski Soboti, Postojni, Ptujju in Škofji Loki. Delujejo tako, da si med seboj izmenjujejo informacije. Delovanje takšnega omrežja je izjemen in enkratni primer v svetu. Do zdaj je te možnosti v Sloveniji uporabilo že več kot 19.000 oseb.

Borza znanja je središče, v katerem se povezuje tiste, ki se želijo kaj učiti, s tistimi, ki jim takšno znanje lahko ponudijo. Praviloma deluje za uporabnike brezplačno, na podlagi dogovora med partnerjema. Je 'otrok' svetovne krize izobraževanja, ki so jo zaznavali ob koncu 60-tih in začetku 70-tih let. Iskali so poti za premostitev neučinkovitosti izobraževanja, ki je bilo do tedaj odvisno predvsem od šole. Ugotavljali so, da je treba družbo in izobraževanje 'razšolati' (deschooling society) in izrabljati vse možnosti učenja, saj imajo znanje vsi ljudje in lahko vsakdo koga uči (each one teach one), le povezati je treba potrebe ljudi (zlasti odraslih) po znanju z viri učenja. To je seveda temelj razvijajoče se koncepcije in strategije vseživljenjskega učenja, ki se je tudi porajala v tistem času.

Ljubljanski borzi znanja, ki zdaj deluje kot povezovalka omrežja, in Andragoškem centru Slovenije, ki je še zmeraj strokovni koordinator projekta, ob jubileju iskreno čestitamo in želimo še nadaljnjih uspehov.

Dr. Zoran Jelenc (zoran.jelenc@guest.arnes.si).

ZAKON O VISOKEM ŠOLSTVU - STALIŠČA ADS

V novembra 2013 je Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport dalo v razpravo predlog Zakona o visokem šolstvu. Rok za razpravo je bil kratek, tako da v Andragoškem društvu Slovenije nismo mogli organizirati širše razprave, vendar je vodstvo ADS ministrstvu poslalo svoja stališča in predloge. Tu jih le na kratko predstavljamo, v celoti si jih je mogoče pogledati na spletni strani ADS (www.andragosko-drustvo.si).

Na splošno ocenjujemo, da prinaša Predlog zakona z zornega kota izobraževanja odraslih kar nekaj pozitivnih sprememb. To so zlasti: upošteva načela in strategijo vseživljenjskosti učenja in izobraževanja; študij na visokošolski ravni postaja pomembno bolj odprt za izobraževanje odraslih, saj je omogoča korištenje enakih pravic za študij vsem vsaj enkrat v življenju za izbrani študijski program; omogoča odraslim, da se lahko vpišejo v študij tudi zunaj javnega razpisa; omogoča študijske programe za spopolnjevanje kot obliko vseživljenjskega učenja, namenjeno za izpopolnjevanje, dopolnjevanje, poglobljanje in posodabljanje znanja; poleg programov formalnega izobraževanja lahko visokošolski zavodi organizirajo tudi različne oblike neformalnega učenja, kot so tečaji, poletne šole, programi usposabljanja ipd.

Večji pomen dobivajo različne fleksibilne izobraževalne poti, npr. študij na daljavo ter omogoča doseganje najustreznejše kombinacije kompetenc in kvalifikacij; ukinja 'izredni študij', ki je omogočal vpis mladim za plačilo šolnine; ne pozna več pojma 'izredni študij'. Vendar andragogi in izobraževalci odraslih želimo opozoriti na nekaj šibkih točk in neustreznosti predloženega besedila predloga Zakona, to so: zakon dovoljuje posamezniku le enkratno brezplačno visokošolsko izobraževanje, kar je omejujoča postavka, ki ni skladu s koncepcijo vseživljenjskosti učenja in izobraževanja, ki bi morala človeku omogočati nenehen osebni razvoj in dinamično poklicno pot; vpeljuje dve obliki študija – 'polni' in 'delni' študij, pri čemer za 'polni' študij uporablja izraz 'redni', za drugega pa 'delni' študij; s tem se ohranja dozodajšnja vrednostna opredelitev študija, od katerih je eden 'redni', drugi pa izredni, le da ga zdaj imenujemo 'delni'; predlog Zakona določa, da je delni študij le časovno drugače razporejen, ne pa skrajšan študij – delni tu pomeni le to, da ga študent opravi v daljšem časovnem obdobju, vendar v polnem obsegu; ustrenejši za to bi bil izraz 'podaljšan' študij; predlagana organizacija 'delnega študija' je izvedbeno toga, razen drugačne časovne razporeditve v primerjavi s 'polnim študijem' tak študij ne omogoča fleksibilnejše časovne, organizacijske in tudi vsebinske izpeljave študija, kar je specifično za študij odraslih, ki se mora razlikovati od študija mladih, tako kot se razlikujejo značilnosti (potrebe, interesi, življenjske okoliščine in razmere itn.) odraslih v različnih obdobjih življenja in v različnih fazah njihove poklicne poti, zaposlitve in delovnih izkušenj; odraslim ne ustrezajo način in metode študija po meri mladih, saj andragogika ponuja zelo različne poti, kot so: uveljavljanje in omogočanje fleksibilnejših in alternativnih učnih in študijskih poti; izbirnost; individualno prilagajanje trajanja študija in formalna prilagoditev 'tempa' študija posamezniku; priznavanje poprejšnjega študija in po drugih poteh pridobljenega znanja, itn.; te specifičnosti študija odraslih bi zakonodajalec moral upoštevati, saj se v večini razvitih držav predvideva za izobraževanje odraslih ustrezno prilagojen čas študija; temu ustrezno uporabljajo na anglosaksonskem jezikovnem področju za označitev vrste študija izraza 'full-time' in 'part-time', kar bi v slovenščini izrazili s sintagmama 'študij s polnim časom' in 'študij s skrajšanim časom' (ali 'z manj kot polnim časom'), česar izraz 'delni študij' ne pove; v

predlogu Zakona uporabljajo tudi izraz 'karierna orientacija', s katerim se andragogi ne strinjamo (stališče pojasnjujemo v drugem prispevku).

Ministrstvu na koncu predlagamo, da v razpravi, v kateri bi poleg predstavnikov zakonodajalca sodelovali tudi strokovnjaki s področja andragogike in izobraževanja odraslih ter predstavniki Andragoškega društva Slovenije, proučiti naša stališča, predloge in pobude.

Dr. Zoran Jelenc (zoran.jelenc@guest.arnes.si).

PRIPOROČILA ZA UVELJAVLJANJE PRAVIČNOSTI V VSEH POLITIKAH

V letošnjem letu je Andragoško društvo Slovenije v sodelovanju z Andragoškim centrom v projektu '**Uveljavljanje pravičnosti v izobraževanju odraslih v vseh politikah**', oblikovalo priporočila za uveljavljanje pravičnosti v vseh politikah. Priporočila so rezultat sodelovanja strokovnjakov in raziskovalcev s področja izobraževanja odraslih in preučevanja pravičnosti v izobraževanju ter strokovnjakov, ki so v različnih ministrstvih odgovorni tudi za področje izobraževanja.

Izhodišča za oblikovanje priporočil so: klasična opredelitev o pravičnosti, možnosti izobraževalno prikrajšanih za izobraževanja in način urejanja njihovega izobraževanja v nacionalnih strateških dokumentih. Po klasičnem pravilu o pravičnosti je potrebno enake obravnavati enako in različne v skladu z njihovo različnostjo; neenakost je tako pravična le tedaj, ko je rezultat posameznikovih intelektualnih zmožnosti in prizadevanj in ni posledica posameznikovega socialnega okolja ali posameznikovih značilnosti (odrasli s posebnimi potrebami).

Dolgoročna naravnost ukrepov za povečevanje pravičnosti izobraževalno prikrajšanih skupin zahteva kontinuirano vlaganje ne samo v izobraževanje, temveč tudi v ustvarjanje delovnega in življenjskega okolja, v katerem bodo lahko odrasli uporabljali novo znanje in usposobljenost in ju tako ohranjali ter krepili. Pričakovanja politike, izvajalcev in posameznikov je potrebno že v začetnih fazah načrtovanja ukrepov postaviti na realna tla: rezultatov ne bo takoj, donosi ne bodo tako visoki kot pri mlajših in dobro izobraženih, bodo pa.

Kljub krizi in zmanjševanju javnih virov (denarja in kadrov) je potrebno paziti, da že vpeljane kakovostne dejavnosti in uspešni ukrepi za udejanjanje pravičnosti ne usahnejo. Potrebno jih je ohranjati, čeprav v omejenem obsegu. Izkušnje iz preteklosti dokazujejo, da »ukinjanje dejavnosti« ali radikalno spreminjanje sistemov takoj vpliva na zmanjševanje vključitev udeležencev v izobraževanje odraslih, medtem ko je za ponovno vzpostavitev neke dejavnosti potreben daljši čas, v katerem je dostop do izobraževanja otežen predvsem za ranljive skupine.

Načelo naravnosti k dogovoru o skupnem cilju določa, da se različni resorji dogovorijo o skupnem cilju in s svojimi specifičnimi cilji in ukrepi podpirajo uresničevanje skupnega cilja. Skupni cilj naj bi bil dostop do kakovostnega izobraževanja in nenehnega razvijanja znanja in usposobljenosti posameznikov in skupin za delovanje v ekonomskih in družbenih procesih. To pa pomeni, da vsak resor načrtuje dejavnosti in ukrepe, s katerimi bo omogočil odpravljanje velikega razkoraka v dostopu do izobraževanja med najbolj in najmanj izobraženimi (v neformalno izobraževanje je vključenih 10 krat več odraslih s terciarno izobrazbo kot tistih z osnovnošolsko izobrazbo ali manj, povprečje EU27 je 2,4 krat).

Načelo kakovosti povezovanja določa kot izhodišče za povezovanje ciljne skupine odraslih. Povezovanje naj bi potekalo ob sprejemanju in izvajanju letnih programov izobraževanja odraslih, pri načrtovanju, sprejemanju in izvajanju ukrepov za ohranjanje in povečevanje

zaposljivosti, za razvoj inovativnosti in podjetništva. Za uspešnost povezovanja je potrebno vzpostaviti formalne (ali neformalne) strukture za usklajevanje na politični in uradniški ravni.

Odprta vprašanja, o katerih bi bilo potrebno doseči soglasje o tem, kako jih postopno urejati, so razporejena v dve skupini. V prvi skupini so vprašanja o tem, kaj je temeljno poslanstvo izobraževanja odraslih, ki je podprto tudi z javnimi viri - ali predvsem usposabljanje za neposredne potrebe dela ali tudi razvijanje kakovostnega temeljnega znanja in ključnih kompetenc in kakšen je prispevek splošnega neformalnega izobraževanja k družbenemu razvoju, če ga sploh prepoznamo in vrednotimo. V drugi skupini so vprašanja o financiranju, ki je resnično bistvo razprav in možnosti za uveljavljanje pravičnosti v izobraževanju odraslih. V središču vprašanj o financiranju je vprašanje, kdo plača in kakšen je obseg brezplačnega izobraževanja.

V Beli knjigi o vzgoji in izobraževanju (2011) je predlagana vpeljava brezplačnega izobraževanja odraslih na srednješolski ravni. V Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport je doseženo politično soglasje o uveljavitvi načela, po katerem bo imel vsak (mladina in odrasli) pravico do enkratnega brezplačnega izobraževanja na vseh ravneh izobraževanja in to v omejenem obsegu – 5 let v srednješolskem izobraževanju in 3 leta v višjem strokovnem. Ob tem je bilo v razpravi izraženo tudi mnenje, da je potrebno določiti mehanizme, ki bodo favorizirali uresničitev te pravice v čim zgodnejšem starostnem obdobju (kot npr. manj sredstev, če se vpišejo starejši).

Način financiranja, če imajo vsi pravico do enakega obsega brezplačnega šolanja, lahko povzroči povečevanje neenakosti dostopa do izobraževanja, ker ne rešuje ključnega vprašanja, to je: ali je sistem financiranja, ki dodeljuje vsakomur enako količino denarja za izobraževanje ne glede na njegov socialni položaj, pravičen ali krivičen. Politična odločitev »vsakemu enak obseg brezplačnega izobraževanja« ne upošteva temeljnega načela pravičnosti, po katerem je potrebno enake obravnavati enako in različne v skladu z njihovo različnostjo; to zahteva, da izobraževalno prikrašanim namenimo ukrepe pozitivne diskriminacije in vanje vlagamo več, da dosežejo izobraževalne rezultate v skladu s njihovimi intelektualnimi sposobnostmi in prizadevanji, primerljive z izobraževalno privilegiranimi.

Predlog o enakem obsegu brezplačnega šolanja je omejen na formalno izobraževanje in ne zajema neformalnega izobraževanja odraslih. Po Beli knjigi o vzgoji in izobraževanju (2011) mora postati neformalno izobraževanje družbeno ustrezno vrednoten način razvijanja znanja odraslih za večjo kakovost življenjskega in delovnega okolja; kot javni interes pa Bela knjiga določa razvoj novih programov in oblik izobraževanja za aktivno državljanstvo in trajnostni razvoj (slednje ne vključuje le sožitja z naravo, ampak tudi družbeno sožitje). Zato predlagamo, da se sprejme pobuda o uvedbi letne kvote 40 ur za brezplačno neformalno izobraževanje odraslih (Strokovne podlage za pripravo osnutka Zakona o izobraževanju odraslih, ACS december 2008). Celotno poročilo bo objavljeno na spletni strani Andragoškega društva Slovenije in Andragoškega Centra Slovenije.

Olga Drofenik (odrofenik@acs.si).

AKTUALNO V MEDNARODNEM PROSTORU

Eden ključnih letošnjih mednarodnih dogodkov v izobraževanju odraslih je bila **konferenca v Vilni**, 9. in 10. decembra 2013. Dogodek, ki so ga s skupnimi močmi organizirali [Evropska komisija](#) (DG EAC), [Unescov inštitut za vseživljenjsko učenje](#) (UIL) ter litvansko Ministrstvo za izobraževanje in raziskovanje, je nosil naslov Opremljamo odrasle za 21. stoletje. Združujemo sile za izboljšanje zmožnosti in kompetenc. UIL je dogodek odprl z uradno objavo Unescovega [Globalnega poročila o učenju in izobraževanju odraslih: Premislek o pismenosti](#) (GRALE II). Poročilo je izšlo že prej, sledile so mu uradne objave v različnih svetovnih regijah, tokratna je

bila namenjena Evropi in Severni Ameriki, zato je bila med več kot 200 evropskimi udeleženci tudi predstavnica iz ZDA.

Nekoliko drugačen, a vendarle dopolnjen pogled na izobraževanje odraslih je omogočila raziskava o zmožnostih odraslih ([PIAAC](#)), katere rezultate (s poudarkom na evropskih državah) je na konferenci nazorno prikazala predstavnica OECD. Evropska komisija, ki je raziskavo sofinancirala, je izrazila zadovoljstvo nad tem, da imamo poleg podatkov o participaciji zdaj tudi podatke o resničnih zmožnostih. Oktobrski objavi rezultatov PIAAC je pred nedavnim sledila objava rezultatov raziskave o zmožnostih mladih – PISA, tako da na konferenci ni manjkalo razmišljanj o morebitnih vzročnih povezavah formalnega izobraževanja mladih, ki so pravzaprav odrasli jutrišnjega dne, in izobraževanja odraslih.

Iz Slovenije smo se dogodka udeležile mag. Andreja Lenc iz CMEPIUS-a, Ema Perme iz MIZŠ in Zvonka Pangerc Pahernik iz ACS. Zadnji dve sva v delavnici o prednostni obravnavi pismenosti in ključnih sposobnosti poleg predstavnikov Francije in Irske predstavili naša politična in strokovna prizadevanja. V drugih treh delavnicah so udeleženci spoznavali primere dobre prakse in

razpravljali o širših družbenih in državljskih učinkih večje udeležbe v IO, kakovosti, učinkovitosti in enakopravnosti kot temeljih za financiranje IO ter o partnerstvih, sodelovanju in usklajevanju v IO.

O sklepnih ugotovitvah konference bomo še pisali, že zdaj pa je mogoče napovedati, da bodo v prihodnje politična in strokovna prizadevanja v bolj namenjena spoznavanju in motiviranju odraslih z nizko izobrazbo oziroma kvalifikacijami, saj je tako zanje kot tudi za družbo kot celoto izjemno pomembno, da napredujejo.

Drugo pomembno dogajanje je povezano s **programom Erasmus+**, ki je končno doživel svojo potrditev v Evropskem parlamentu. Nadomešča sedanji program Vseživljenjsko učenje in stopa v veljavo z novim letom. Prinaša obilo novosti, zato Nacionalne agencije, tudi naš CMEPIUS, organizirajo predstavitvene sestanke, ki naj bi prijaviteljem omogočili čim uspešnejši prehod na nov način prijavljanja.

Pa še novica, povezana s člankom v prejšnji izdaji glasila, kjer smo napovedali, da bo **končno poročilo s konference ARALE** (Awareness Raising for Adult Learning and Education) kmalu objavljeno na spletni strani. [Evropsko združenje za izobraževanje odraslih](#) (EAEA) nas je te dni obvestilo, da so [predstavitve](#) in [priporočila](#), ki zadevajo pet področij delovanja pri ozaveščanju javnosti, zdaj objavljena. Med gradivi so tudi [zvočni zapisi intervjujev](#) z nekaterimi udeleženci. Na konferenci sva slovenska predstavnika po eni strani navduševala z našimi izkušnjami, po drugi pridobivala nove ideje. Oglejte si spletne strani, morda tudi vam pride kaj prav.

Mag. Zvonka Pangerc Pahernik, ACS (zvonka.pangerc@acs.si).

RESOLUCIJA O NACIONALNEM PROGRAMU IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH V REPUBLIKI SLOVENIJI ZA OBDOBJE 2013–2020 (ReNPIO 13–20)

Državni zbor je dne 30. 10. 2013 sprejel Resolucijo o nacionalnem programu izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji do leta 2020 (v nadaljevanju: ReNPIO 13–20), kot to narekuje Zakon o izobraževanju odraslih ter tako določil javni interes države za izobraževanje odraslih. V novem nacionalnem programu je viden napredek, zlasti v tem, da je pripravljavcem uspelo pridobiti za pripravo dokumenta poleg resorjev za izobraževanje in za delo še področje kulture, zdravstva, kmetijstva in notranje zadeve.

Vizija nacionalnega programa izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji je: vsakemu odraslemu prebivalcu Slovenije omogočiti enake možnosti za kakovostno izobraževanje v vseh življenjskih obdobjih. Nacionalni program obsega izobraževanje, spopolnjevanje, usposabljanje in učenje oseb, ki so izpolnile osnovnošolsko obveznost. Pri pridobivanju javnoveljavne izobrazbe pa se omejuje na douniverzitetno izobraževanje, to je izobraževanje odraslih po programih osnovnošolskega, poklicnega, srednjega strokovnega, gimnazijskega in višjega strokovnega izobraževanja.

Do leta 2020 bomo morali na ravni države, lokalne skupnosti in delodajalcev ukrepe naravnati tako, da bomo:

1. dvignili izobrazbeno raven prebivalstva in raven temeljnih zmožnosti;
2. povečali zaposljivost aktivnega prebivalstva;
3. izboljšali možnosti za učenje in vključevanje v izobraževanje;
4. izboljšali splošno izobraženost.

ReNPIO 13–20 opredeljuje operativne cilje na treh prednostnih področjih:

1. Splošno izobraževanje odraslih
Operativni cilj:
 - delež odraslih v starosti od 25 do 64 let, vključenih v splošno izobraževanje, se bo s 5 % v letu 2011 povečal na 8 % v letu 2020.
2. Izobraževanje za zvišanje izobrazbene ravni odraslih
Operativni cilji:
 - delež prebivalstva, starejšega od 15 let, z nedokončano osnovno šolo, se bo s 4,4 % v letu 2011 zmanjšal na 2,2 % v letu 2020 in se bo tako prepolovil; .
 - delež odraslih, starih od 25 do 64 let, z dokončano srednjo strokovno izobrazbo, se bo s 57 % v letu 2011 povečal na 63 % v letu 2020;
 - s spodbujanjem in sofinanciranjem vpisa na višješolske programe strokovnega izobraževanja bomo pripomogli k doseganju cilja o zviševanju deleža odraslih med 30. in 34. letom z dokončano terciarno izobrazbo.
3. Izobraževanje in usposabljanje za potrebe trga dela
Operativni cilj:
 - polovica brezposelnih se bo v obdobju veljavnosti ReNPIO 2013–2020 skladno z aktivno politiko zaposlovanja vključila v programe za povečevanje zaposlitvenih zmožnosti.

Uresničitev ciljev nacionalnega programa ne bo mogoča samo s sredstvi državnega proračuna, zato se bo morala izpeljava programov delno financirati tudi iz drugih virov, kot so proračuni lokalnih skupnosti, sredstva delodajalcev in posameznikov ter sredstva za projekte iz mednarodnih virov. Uresničevanje ciljev ReNPIO 2013–2020 bo precej odvisno od sporazuma z Evropsko komisijo o črpanju sredstev ESS po letu 2014.

Mag. Katja Dovžak (katja.dovzak@gov.si).

MEDNARODNA KONFERENCA ESREA ELOA, Vilnius, 23. – 25. oktober 2013

V letu 1995 je ESREA v Stroblu organizirala prvo znanstveno konferenco novoustanovljene zveze raziskovalcev na področju izobraževanja odraslih (ESREA); od tedaj spadajo konference ESREA med osrednja znanstvena srečanja evropskih raziskovalk/ raziskovalcev izobraževanja odraslih. ESREA spodbuja mreženje in povezovanje raziskovalcev po njihovih področjih raziskovanja; v ESREI ta čas deluje 11 omrežij strokovnjakov z raznolikih raziskovalnih področij (učna kariera odraslih, izobraževanje andragogov, biografsko raziskovanje, spol in izobraževanje odraslih, globalno in lokalno v izobraževanju odraslih, izobraževanje starejših odraslih, migracije, rasizem, homofobija, itd.), od katerih vsako omrežje letno organizira seminarje in konference s svojega področja.

Omrežje ELOA (Education and Learning of Older Adults) je bilo ustanovljeno leta 2010, od takrat pa je bila vsako leto organizirana ena konferenca. Tokratna konferenca ESREA ELOA z naslovom **Learning opportunities for older adults: forms, providers and policies** je potekala v Vilni, v Litvi, organiziral jo je Inštitut za izobraževanje, ki deluje pri Univerzi Mykolas Romeris. Na konferenci se je zbralo nekoliko manjše število udeležencev kot v preteklih letih, kar kaže na zmanjševanje sredstev za raziskovanje in znanstveno delo na mnogih evropskih univerzah. Kljub temu je delo potekalo enako kakovostno in zanimivo kot vsako leto (<http://eloa.mruni.eu/>).

Tema konference je spodbujala premislek o pestrosti učnih priložnosti za starejše odrasle, ki izhajajo iz njihovih raznolikih potreb in možnosti ter različnih socio-kulturnih okoliščin v različnih evropskih državah. V prispevkih so bili predstavljeni raziskovalni rezultati s področja andragogike, (kritične) izobraževalne gerontologije in geragogike, ki so pogosto vključevali tudi interdisciplinarno perspektivo. Povezovali so se s področjem zdravja in socialnega skrbstva starejših ljudi, ki sta gotovo področji, kjer je za povezovanje s področjem izobraževanja starejših še veliko prostora in možnosti, tako na ravni ponudbe kot tudi izobraževanja zaposlenih. Sicer pa so raziskovalci v svojih prispevkih predstavljali raziskovalne rezultate in strokovne poglede na različna vprašanja: pomen povezovanja teorije in prakse na področju izobraževanja starejših odraslih, ruralnost ter urbanost in razvoj možnosti skupnostnega izobraževanja starejših, možnosti medgeneracijskega izobraževanja v različnih okoliščinah in z različnimi akterji ter vsebinami; odpri so razpravo o epistemoloških dimenzijah izobraževanja starejših odraslih.

Prihodnja konferenca ELOA ESREA bo potekala od 22. – 24. oktobra 2014 v Valletti na Malti, organizirala jo bo Univerza na Malti, Campus Valletta. Več informacij o prihajajoči konferenci je na spletni strani: <http://www.um.edu.mt/events/elo2014>.

Poročilo pripravila: Sabina Jelenc Krašovec (sabina.jelenc@guest.arnes.si).

IZŠLA JE ŠESTA ŠTEVILKA INFONET NEWSLETTER

Vabimo vas k branju zanimivih člankov v [šesti številki InfoNet Newsletter](#) in drugih člankov, ki so objavljeni na [spletni strani InfoNeta](#).

V glasilu so v ospredje postavljeni štirje članki:

- prvega, z naslovom Dolga pot do vključenosti (The long road to inclusion), je napisal Michael Sommer,
- sledi članek z naslovom Doris Pack: Borka za izobraževanje odraslih v Evropi (Doris Pack: A fighter for European adult education) avtorja Michaela Sommerja,
- naslov tretjega izpostavljenega članka izpod peresa sodelavke ACS, mag. Zvonke Pangerc Pahernik, se glasi Učeči se so najboljši zagovorniki učenja (Learners are the best advocates) – Priznanja ACS za promocijo učenja in znanja odraslih je v Sloveniji od leta 1997 prejelo 188 učečih se. Nekateri od njih so postali zagovorniki učenja kot del promocijske kampanje [Zgledi vlečejo](#). [TVU](#) je z 9.400 dogodki v letu 2013 ponovno utrdil pot do razumevanja in prakse vseživljenjskega učenja v Sloveniji;
- naslov četrtega članka pa se glasi Dostojanstvena starost – z učenjem (A dignified old age – with learning) madžarske avtorice Eva Tanczos.

Vir: spletna stran InfoNet, 15. november 2013

Mateja Pečar, ACS (mateja.pecar@acs.si).

DO KDAJ ŠE IZRAZ 'KARIERNA ORIENTACIJA'?

V Andragoškem društvu Slovenije si štejemo za našo strokovno dolžnost in pravico, da skrbimo za ustrezen razvoj in uporabo strokovnih izrazov, ki zadevajo področje izobraževanja odraslih in andragogike, in opozarjamo na njihovo napačno rabo. Eden takšnih izrazov je pojem '*vseživljenjska karierna orientacija*', ki so ga začeli vpeljevati in uveljavljati v zadnjem času, točneje od leta 2009 dalje, na predlog njihovega nekdanjega sodelavca Saše Niklanoviča, v Zavodu RS za zaposlovanje. Pri navedenem zavodu zdaj deluje evropski projekt '*Vseživljenjska karierna orientacija*', ki ga vodi '*Nacionalna koordinacijska točka za vseživljenjsko karierno orientacijo*'. (? – Kakšen posmeh slovenščini!)

Ti izrazi zadevajo dejavnosti na področju andragoškega svetovalnega dela, ki ga razvijamo pri izobraževanju odraslih in smo na tem področju tudi razvili in utemeljili ustrezno slovensko strokovno izrazje. Področje imenujemo 'svetovalno delo pri izobraževanju odraslih' ali 'andragoško svetovalno delo', na to temo pa smo v Sloveniji tudi že izdali strokovna dela z zgoraj navedenimi naslovi v letih 1981, 1982 (avtor Zoran Jelenc) in leta 2003, 2009 in 2011 (avtorja Zoran Jelenc ter Sabina Jelenc Krašovec). Žal naših predlogov Saša Niklanovič in institucije, ki ga podpirajo, ne upoštevajo in še naprej uporabljajo svoje izraze. Pomislek, da je poklicno svetovanje specifično področje in pri njem ne moremo uporabljati izrazov s področja izobraževanja odraslih, ni utemeljen. Poklicno svetovanje je del širšega področja svetovalnega dela, kjer je pri odraslih težko ločiti odločanje o izobraževanju in odločanja o poklicni poti. Oba cilja se prepletata. Če pogledamo ustrezne strokovne vire, si tudi na področju poklicnega svetovanja niso enotni, saj tam najdemo tudi izraz 'poklicna vzgoja in svetovanje'. Vsekakor je to boljše kot 'karierna orientacija'.

Izraz '*kariera*', ki je sicer udomačena tujka, je mogoče lepo nadomestiti s slovenskim '*poklicna pot*', navedeno sintagmo karierna orientacija pa s slovenskimi izrazi '*razvoj poklicne poti*' ali '*vodenje poklicne poti*'. Izraz '*karierna orientacija*' ni dober prevod za angleški pojem 'guidance', ki se sicer navadno uporablja s sintagmo 'guidance & counselling' na področju

svetovalnega dela, bodisi na področju izobraževanja bodisi na področju poklicnega svetovanja. Sintagma dobesedno pomeni 'vodenje in svetovanje', označuje pa več dejavnosti, s katerimi pomagamo posamezniku pri odločitvah o izobraževanju ali izbiri poklica. Na andragoškem področju se pojmu 'guidance and counseling' najbolj približujemo s pojmom 'informiranje in svetovanje'; sintagmo pri nas uveljavljamo v projektu 'Informiranje in svetovanje na področju izobraževanja odraslih (ISIO), ki ga vodi mag. Tanja Vilič v Andragoškem centru Slovenije. Pri andragoškem svetovalnem delu uporabljamo izraz 'vodenje' za označitev celovitosti informativne, svetovalne in druge pomoči svetovancu pri reševanju njegovih problemov, za področje poklicnega svetovanja pa bi temu ustrezala sintagma 'vodenje razvoja kariere'; lahko tudi spremljanje, načrtovanje, usmerjanje itn. Ti izrazi so slovenski, razumljivi, bolj izražajo osebni odnos med svetovalcem in svetovancem, so pozitivno naravnani k razvoju človekove osebne ali poklicne poti (kariere). Vsekakor so nam bližji kot francoski izraz 'orientacija'. Izraz 'vseživljenjska karierna orientacija' pa je – po mojem osebnem prepričanju – nekakšen spaček. Na to smo opozarjali septembra 2009 na posvetu, ki ga je organiziral Kadis d.o.o. v sodelovanju z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve ter Zavodom RS za zaposlovanje; posvet so imenovali *Vseživljenjska karierna orientacija*. Takrat smo predlagali, da je treba o pojmu in terminu 'karierna orientacija' organizirati strokovno terminološko razpravo, da ne bi v stroki delali drug mimo drugega. G. Saša Niklanovič jo je aprila 2011 tudi organiziral, v njej smo poleg drugih sodelovali tudi andragogi. Izraz 'karierna orientacija' smo v tej razpravi andragogi zavrnil, kar je podprla tudi skupina. Izraz se torej zdaj uporablja brez soglasja andragoške stroke in v nasprotju s stališči skupine, ki jo je sklical g. Saša Niklanovič. Še več, izraz se postopoma še naprej vpeljuje tudi v zakonske akte in druga strokovna gradiva za splošno in javno rabo. Zvedeli smo, da ta čas pripravljajo na Centru RS za poklicno izobraževanje priročnik z naslovom *Vseživljenjska karierna orientacija*. Če se naslov priročnika ne bo spremenil, bo to še en 'žebelj v krsto', v kateri pokopavamo naše strokovne izraze na področju svetovalnega dela.

Na področju poklicnega svetovanja se poleg izraza 'karierna orientacija' uporabljajo tudi drugi izrazi, v povezavi z izrazom 'kariera'. Večino teh je mogoče nadomestiti z ustreznimi slovenskimi izrazi. Namesto v slovenščini slabo zvenečih izrazov, s katerimi skušamo izraz čim bolj skrajšati, npr. 'karierni center'; z nekaj več besedami (kar ni nič hudega) bi pojem izrazili lepše in zelo razumljivo, kot 'središče za razvoj poklicne poti' (ali za 'razvoj kariere').

Že večkrat smo opozorili, da se moramo o uporabi izrazov, ki jih vpeljujemo, dogovoriti. Ni mogoče izraza kar samovoljno vpeljati, na da bi o njem dosegli soglasje. Strokovni izraz ne more biti zasebna last. Še posebno ga ni korektno uporabljati v javnih in uradnih dokumentih kot so razvojni načrti, resolucije, zakonski akti. Takšna uporaba izraz utrjuje, posledica tega pa je, da se bo izraz ne glede na kritična stališča stroke tako uveljavil, da ga bo kasneje težko ali nemogoče odpraviti. Ne pozabimo pa, da se izrazi, ki se v praksi ponavljajo, hitro 'primejo' in jih je potem težko odpraviti ter nadomestiti z ustrežnejšimi; pogosto na tak način pridejo celo v zakonodajo in se tako 'uzakonijo', kar njihovi avtorji (Niklanovič!) jemljejo za dokaz, da so ustrezni in sprejemljivi.

Andragoško društvo Slovenije je oktobra 2013 sporočilo svoja stališča v zvezi s pojmi, ki vsebujejo sintagmo 'karierna orientacija', Zavodu RS za zaposlovanje in Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve ter jih poslalo v vednost tudi Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport. Do zdaj nam na to pismo ni odgovoril še nihče.

Dr. Zoran Jelenc (zoran.jelenc@guest.arnes.si).

NEUSTREZNO KRAJŠANJE STROKOVNIH IZRAZOV

Opažam, da nekatere strokovne izraze krajšamo, misleč, da bomo tako nek pojem izrazili bolj jedrnato in krajše. Takšna raba izrazov – zaznali smo jo med drugim tudi na nedavnem Letnem posvetu o izobraževanju odraslih 2013 – ni ustrezna, ker s tem zmanjšujemo točnost sporočenih pojmov in s tem delamo kodo naši stroki – andragogiki in izobraževanju odraslih. S takšno rabo vnašamo v naša strokovna sporočila ohlapnost, nedoslednost in površnost. Večkratna napačna raba povzroča pri uporabnikih zmedo in negotovost o tem, kaj je prav; toliko bolj, če se ti izrazi rabijo na pomembnih strokovnih srečanjih ali besedilih. Takšna raba je žal tudi zavajajoča in nehote generira napačno rabo.

Navajam dva takšna primera:

- '*neformalno pridobljeno znanje*' ali '*neformalno pridobljene kompetence*' je krajšanje pojmov
- *znanje, pridobljeno z neformalnim izobraževanjem* ali *kompetence, pridobljene z neformalnim izobraževanjem*;
- '*karierna orientacija*' je krajšanje pojma '*vodenje (razvoj) poklicne poti, pomoč pri razvoju poklicne poti*;
- '*vseživljenjska karierna orientacija*' je '*vodenje razvoja poklicne poti skozi vse življenje*'.

V Novičkah ACS (oktober 2013) sem zasledil pri predstavitvi statističnega poročila tudi napačno razlago termina '*nadaljnje izobraževanje*' s pojasnilom – v rabi tudi izraz "*nadaljevalno izobraževanje*", kot da gre za sinonima, pa to nista. Prvi izraz označuje pojem 'izobraževanje odraslih' in je njegov sinonim, drugi pa označuje spopolnjevanje izobrazbe ali znanja. Izraza imata torej različen pomen, čeravno sta si navidezno podobna.

Dr. Zoran Jelenc (zoran.jelenc@guest.arnes.si).

ADEES, E-glasilo Andragoškega društva Slovenije

Uredniški odbor: dr. Zoran Jelenc, Borka Kucler, mag. Darja Zorko Mencin (odgovorna urednica)

darja.zorko@gmail.com, mag. Marija Velikonja (urednica) marija.velikonja@t-2.net

Oblikovanje naslovnice: Irena Hlede